

سنجش سواد مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد و تأثیر آن بر ابعاد مختلف رفاه آنها

اعظم السادات طباطبایی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران. (نویسنده مسئول).
sadat.traid.777@gmail.com

دکتر محمود معین‌الدین

دانشیار گروه حسابداری، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران.
Mahmoudmoein@gmail.com

دکتر سهیلا شهرستانی

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران.
s.shahrestani@iju.ir

چکیده

پژوهش حاضر باهدف سنجش سواد مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد و تأثیر آن بر ابعاد مختلف رفاه آنها در بازه زمانی سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳ صورت گرفته است. پژوهش از نظر ماهیت و روش، از نوع پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی بوده و از نظر هدف، کاربردی قلمداد می‌گردد. جامعه آماری متشکل از تمام کارکنان دادگستری استان یزد در نظر گرفته شده و نمونه آماری نیز از طریق فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری در دسترس انجام شده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بوده که برای سنجش متغیر برای سنجش متغیرهای سواد مالی، خودکارآمدی مالی و ابعاد رفاه کارکنان به ترتیب از پرسش‌نامه‌های معین‌الدین (۱۳۹۰)، لیو و ژانگ (۲۰۲۱)، و سیدیکا (۲۰۱۰)، استفاده شده است و تمام پرسش‌نامه‌ها دارای طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت می‌باشند. روایی محتوایی - صوری و روایی سازه (تحلیل عاملی تأییدی، روایی همگرا و واگرا) ابزار پژوهش بررسی و مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی سنجیده شد و باتوجه به اینکه مقدار آلفا برای همه متغیرهای پژوهش بیشتر از ۰٫۷ به دست آمد، با اطمینان می‌توان پایایی ابزار پژوهش را تأیید کرد. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده از ۴۰۵ پرسش‌نامه تکمیل شده، از روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است که در بخش اول جداول و نمودارهای فراوانی و در بخش دوم از روش حداقل مربعات جزئی، به‌وسیله نرم‌افزارهای Excel و SmartPLS، جهت آزمون فرضیات و ارائه نتایج پژوهش استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که سواد مالی و خودکارآمدی مالی بر ابعاد منتخب رفاه کارکنان (رفاه جسمی، رفاه مالی و رفاه ذهنی) تأثیر مثبت و معناداری داشته است. به عبارتی دیگر، هر چه سواد مالی و خودکارآمدی مالی افزایش یابد رفاه کارکنان هم از نظر مالی، هم جسمی و هم ذهنی نیز افزایش خواهد یافت.

واژگان کلیدی: سواد مالی، خودکارآمدی مالی، رفاه مالی، رفاه ذهنی، رفاه جسمی.

مقدمه

در سال‌های اخیر کارآمدی کارکنان به یکی از مهم‌ترین دل‌مشغولی‌های مدیران تبدیل گردیده است. تشدید رقابت موجب گردیده تا ایجاد مزیت نسبی در سازمان در گرو پایداری، دوام و نیز در اختیار گرفتن سهم بیشتری از بازارها باشد

که براین اساس، در سازمان می‌بایست در قیاس با رقبا ضمن عرضه محصولات و خدمات با شرایط رقابت بهتر، جلب رضایت‌مندی، استمرار در کیفیت را نیز حفظ نماید و آنچه که سازمان را در این امر یاری می‌کند کارکنان با کارآمد است. امروزه آنچه که موجبات تحقق مزیت رقابتی سازمان‌ها را تضمین می‌کند، کارکنان باکیفیت و خودکارآمدی است (عبدالله فام و ابراهیم‌پور، ۱۳۸۸).

خودکارآمدی که اغلب در چارچوب نظری یک نظریه بزرگ‌تر به نام نظریه شناختی - اجتماعی مورد بحث قرار می‌گیرد، نقش مهمی در سرنوشت انسان بازی می‌کند. مفهوم خودکارآمدی یکی از مفاهیم عمده در نظریه شناختی - اجتماعی آلبرت باند ورا است در چارچوب نظریه خودکارآمدی باندورا^۱ (۱۹۹۳)، چنین بیان می‌شود که افراد با باورهای قوی به توانایی‌های خود نسبت به افرادی که به توانایی‌های خود تردید دارند در انجام تکالیف کوشش و پافشاری بیشتری از خود نشان می‌دهند. در نتیجه عملکرد آنها در انجام تکالیف بهتر صورت می‌گیرد (پاجاریس^۲، ۲۰۱۵).

مشارکت مالی که گسترشی هدفمند برای دستیابی و استفاده از محصولات مالی و خدمات مالی؛ مانند پس‌اندازها، اعتبار، بیمه، سایر پرداخت‌ها و انتقال پول به تعداد وسیعی از افراد در یک استراتژی مداخله‌ای می‌باشد، به دنبال غلبه بر نوع بازار است که بازار را از عملیات به نفع افراد ضعیف و فقیر منع می‌کند (آدوداو کالوندا^۳، ۲۰۱۲). شواهد تجربی نشان می‌دهد که یکی از عوامل عمده‌ای که بر رفتار مالی اشخاص تأثیر می‌گذارد، خودکارآمدی است که به‌عنوان سطح اعتماد به توانایی فرد برای برخورد با یک وضعیت مالی بدون بروز مشکل توصیف می‌شود (آماتوسی و کراولی^۴، ۲۰۱۱؛ لاون^۵، ۲۰۱۲؛ دیتزو همکاران^۶، ۲۰۰۸). خودکارآمدی مالی با استفاده از نظریه شناختی اجتماعی بیان می‌شود که نقش تفکر شناختی در هدایت انگیزه و رفتار مالی افراد را بررسی می‌کند (ساندلر^۷، ۲۰۰۰). ساختار خودکارآمدی مالی، مطابق نظریه شناختی اجتماعی است که ادعا می‌کند زمانی خودکارآمدی از قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری برخوردار است که خاص حوزه باشد و به طور مستقیم بر وظایف یا انتخاب‌های فردی، و همچنین به طور غیرمستقیم بر تحقق نتایج مثبتی که معمولاً افراد پیش‌بینی می‌کنند، تأثیر می‌گذارد.

لازمه اینکه کارکنان یک سازمان بتوانند خودکارآمدی مالی مفیدی داشته باشند سواد مالی است. سواد مالی به افراد این امکان را می‌دهد که پول خود را به طور مؤثر و واضح مدیریت کنند، تصمیمات سرمایه‌گذاری مناسب اتخاذ کنند، رفتار خود را به سمت پس‌انداز هدایت کنند و از محصولات و خدمات مالی جدید در دسترس بهره ببرند. افراد باسواد مالی می‌توانند ریسک را کاهش داده و سرمایه‌گذاری‌های خود را متنوع کنند (آبرو و مندز^۸، ۲۰۱۰). سواد مالی به دلیل اهمیتی که دارد در سال‌های اخیر مورد توجه گروه‌های مختلف فعال در حوزه‌های بازارهای مالی و همچنین دولت‌ها و کارکنان آنها قرار گرفته است. اهمیت ارتقا سواد مالی به دلیل عوامل متعددی از جمله تغییرات در وضعیت اقتصادی و جمعیتی، بازارهای مالی پیچیده و توسعه بازارهای مالی جدید مورد تأکید قرار گرفته است (سراج و همکاران^۹، ۲۰۲۲). مؤسسه حسابداران رسمی آمریکا، سواد مالی را به‌عنوان توانایی ارزیابی و مدیریت مؤثر امور مالی شخصی به‌منظور تصمیم‌گیری‌های عاقلانه برای رسیدن به هدف‌های زندگی و دست‌یافتن به وضعیت مالی مناسب تعریف نموده است

¹ Bandura

² Pajaris

³ Adudav Kalunda

⁴ Amatosi and Crowley

⁵ Lavon

⁶ Ditzo et al

⁷ Sandler

⁸ Honor and Mendes

⁹ Siraj et al

(گنجوی و نایب زاده، ۱۳۹۳). لذا سواد مالی داشتن توانایی و اعتماد به نفس برای مدیریت امور مالی شخصی از طریق تصمیم‌گیری مناسب و کوتاه‌مدت و برنامه‌ریزی مالی بلندمدت صحیح است (رموند^۱، ۲۰۱۰).

بنابراین، باتوجه به مطالب فوق می‌توان این‌طور بیان نمود که سواد مالی می‌تواند بر رفاه افراد تأثیرگذار باشد رفاه از مفاهیم بنیادین علم اقتصاد است. سیاست‌گذاران هدف از اعمال سیاست‌ها را ارتقای رفاه جامعه اعلام می‌کنند و بدین ترتیب احساس نشاط به احساسات مثبت فرد و رضایت خاطر او از زندگی مربوط می‌شود (آرگایل^۲، ۲۰۰۱). لذا رفاه مالی در زمینه‌های مختلف دانشگاهی از جمله اقتصاد، مشاوره و برنامه‌ریزی مالی، روان‌شناسی، تصمیم‌گیری مصرف‌کننده و بازاریابی خدمات مورد مطالعه قرار گرفته است. اما هیچ تعریف دقیقی از آن وجود ندارد. رفاه مالی معمولاً به‌عنوان یک معیار عینی در نظر گرفته می‌شود که در آن برخی از تصمیمات مالی مشخص‌کننده ویژگی‌های رفاه مالی است. با این حال درباره اندازه‌گیری رفاه سه رویکرد کلی قابل‌شناسایی است رویکرد عینی (مالی)، رویکرد جسمی و رویکرد ذهنی (وینهوون^۳، ۲۰۰۷). در گذشته بیشتر به بعد عینی آن توجه می‌شد، ولی از آنجایی که ابعاد عینی مثل داشتن شغل، درآمد و... به تنهایی تأمین‌کننده نیازهای افراد نبوده است؛ لذا توجه به رفاه ذهنی از قبیل امنیت، رضایت شغلی، احساس آرامش، کاهش استرس و به علت تأثیر مستقیم آن بر کیفیت زندگی انسان، اهمیت ویژه‌ای یافته است (هیدی و همکاران^۴، ۲۰۰۷). اهمیت رفاه ذهنی در این است که اگر چه افراد در محیط‌های عینی زندگی می‌کنند، اما آنها به جهان تعریف شده ذهنی خود پاسخ می‌دهند. مفهوم رفاه ذهنی اگر چه از مفاهیم سهل و ممتنع است و به راحتی در دوره‌های مختلف تعریف شده است، اما به ندرت درباره تعریف آن توافق نظر وجود دارد (برادران و همکاران، ۱۳۹۱). دایانا و همکاران جنبه‌های احساس خوشی را در نظر گرفتند و از آن برای بررسی رفاه ذهنی استفاده کردند، رویکرد پژوهشی رفاه ذهنی که توسط سایر پژوهشگران ارائه شد، بر جنبه اخلاقیات تأکید دارد؛ بنابراین دیدگاه فلسفی مختلف با استناد به مدل‌های نظری متمایز، مدل‌های مفهومی گوناگونی را برای مطالعه رفاه ذهنی در نظر می‌گیرند (ژنگ و همکاران^۵، ۲۰۱۵). در سنجش رفاه ذهنی که می‌توان آن را مترادف با سلامت، آرامش، بهره‌وری یا سعادت نیز دانست، توصیف افراد از میزان خوشبختی، رضایت از زندگی یا فراوانی خلق مثبت به کار می‌آید (مدیری و آزادارمکی، ۱۳۹۲). همچنین رفاه جسمی (نبودن بیماری) یعنی حالتی است که در آن اعمال بدن به درستی انجام می‌شود و نقطه مقابل آن بیماری است (محسنی، ۱۳۷۵). لذا از دیدگاه سازمان جهانی رفاه عبارت است از رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی نه به معنای بیمار نبودن، در این تعریف رفاه فیزیکی در کنار رفاه اجتماعی قرار گرفته است؛ بنابراین در تحقیق حاضر به سنجش سواد مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد و تأثیر آن بر ابعاد مختلف رفاه آنها پرداخته شده است و باتوجه به آنچه که بیان شد تحقیق حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا بین سواد مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد با رفاه آنها رابطه دارد یا خیر؟ و در ادامه ابتدا اهمیت موضوع و سپس پیشینه‌ها، مدل مفهومی، فرضیات، روش تحقیق، یافته‌های تحقیق و در آخر بحث و نتیجه‌گیری و پیشنهادات بیان می‌شود.

اهمیت موضوع

در این قسمت ابتدا در مورد اهمیت موضوع تحقیق بحث شده و در ادامه پیشینه‌ها ارائه می‌گردد. سواد مالی؛ توانایی افراد در کسب اطلاعات، تجزیه و تحلیل و مدیریت وضعیت مالی شخصی‌شان است به‌گونه‌ای که رفاه مالی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سواد مالی؛ عبارت است از دانش اساسی که مردم به‌منظور دوام در جوامع مدرن نیاز

¹ Raymond

² Argyll

³ Vinhoven

⁴ Heidi et al

⁵ Zheng et al

دارند، همچنین بانک کامان ولث استرالیا سواد مالی را به شرح زیر تعریف می‌کند: سواد مالی شامل توانایی بالانس حساب بانک، تهیه بودجه، پس‌انداز برای آینده و یادگیری راهبردهای لازم برای مدیریت بدهی است یک فرد در صورتی باسواد مالی تلقی می‌شود که قادر به مدیریت مالیه شخصی خود در زندگی و جامعه در حال تغییر باشد که برای این امر باید ادراکات لازم را تحصیل نموده و مهارت‌های خود را در این زمینه توسعه داده و بتواند تأثیر تصمیمات مالی فرد بر روی خودش، دیگران محیط را درک کند. خودکارآمدی به عقیده راسخ شخص درباره توانایی‌های خودش برای بسیج انگیزش، منابع شناختی و دوره‌های فعالیت موردنیاز برای اجرای موفق یک وظیفه خاص در یک زمینه مفروض است (آوی و همکاران^۱، ۲۰۰۸). به عبارتی، خودکارآمدی به حس کنترل هر فرد روی محیط و رفتارش وابسته است و باوری شناختی است که تعیین می‌کند، آیا رفتار می‌تواند تغییرات لازم را ایجاد کند؟

تحقیقات پیشین در زمینه خودکارآمدی نشان می‌دهد که اکثر پژوهش‌های صورت‌گرفته در زمینه خودکارآمدی با روش‌شناسی‌های کمی انجام شده و تحقیقی جامع در زمینه عوامل مؤثر بر خودکارآمدی مالی و سواد مالی و عملکرد کارکنان در تحقیقات داخلی و خارجی صورت نگرفته است و به‌ندرت پژوهشی در این زمینه مشاهده می‌شود. از جمله پژوهش‌های صورت‌گرفته شامل: بررسی رابطه هوش هیجانی و کیفیت زندگی کاری با خودکارآمدی کارکنان (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در رابطه بین حمایت اجتماعی و کیفیت زندگی کارکنان انتظامی (رستمی و همکاران، ۱۳۹۰). تأثیر خودکارآمدی بر انگیزش و عملکرد کارمندان (چریان و جاکوب^۲، ۲۰۱۳). تأثیر خودکارآمدی و معنویت بر رضای شغلی و انگیزه رهبری در سربازان بازنشسته (اسمیت، ۲۰۱۱) می‌باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود هیچ‌کدام از این تحقیقات به شناسایی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی مالی و سواد مالی توأم با هم نپرداخته‌اند، لذا انجام تحقیقی در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس در پژوهش حاضر، عوامل مؤثر بر سنجش مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

برای دستیابی به رفاه مالی، فرد در تلاش است تا به‌خوبی خود را مهیا نموده تا نیازهای حال و آینده زندگی را برآورد کند، نسبت به آینده احساس امنیت کرده و برای مقابله با شرایط اضطراری پیش‌بینی‌نشده در آینده آماده باشد (پرندرگاست و همکاران^۳، ۲۰۱۸). از این‌رو، علاوه بر درآمد و پس‌انداز فعلی و ثباتی که فرد احساس می‌کند؛ امنیت و رفاه مالی وی به درک فردی از درآمد، مصرف و الگوهای پس‌انداز و داشتن آگاهی در مورد شاخص‌های مالی و بهره‌برداری از مهارت، کارآمدی و دانش خود در حوزه‌های مالی بستگی دارد (پراکاش و همکاران^۴، ۲۰۲۲).

اصطلاح رفاه ذهنی به معنای عدم وجود اختلال روانی و ذهنی استفاده می‌شود. وضعیت سلامتی یک فرد نه‌تنها شامل سلامت جسمانی، بلکه مهم‌تر از آن، سلامت ذهنی و روانی نیز می‌شود (تیسو و همکاران^۵، ۲۰۲۰).

سطح پایین رفاه مالی ارتباط نزدیکی با پیامدهای منفی سلامت دارد. به‌نوعی می‌توان بیان داشت که سلامتی و وضعیت روانی و رفاه جسمی یک فرد می‌تواند تحت‌تأثیر وضعیت مالی آنها باشد (سینگ و مالیک^۶، ۲۰۲۲). لذا انجام تحقیق‌های که بتواند افق‌های جدید در این راستا پیش روی کارکنان دادگستری قرار دهد می‌تواند همواره ضروری باشد و با توجه به اهمیت موضوع تحقیق پیشرو، هدف این تحقیق سنجش سواد مالی و خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری استان یزد و تأثیر آن بر ابعاد مختلف رفاه آنها می‌باشد و همچنین هدف دیگر، از انجام این تحقیق دستیابی به راهکارهای جهت دستیابی بهتر، افراد در جهت افزایش سواد مالی و خودکارآمدی مالی خود می‌باشد.

¹ Avi et al

² Cherian and Jacob

³ Prendergast et al

⁴ Prakash et al

⁵ Tiso et al

⁶ Singh and Malik

پیشینه ها

پیشینه های داخلی

در این قسمت، در ابتدا پیشینه های داخلی ارائه گردیده و سپس موارد خارجی ارائه می شود. دیباجی (۱۴۰۳)، پژوهشی را با عنوان تاثیر آموزش برنامه ریزی و سواد مالی روی درآمد و رفاه شهروندان منطقه ۱۰ تهران انجام داد. نتایج نشان داد آموزش سواد مالی و برنامه ریزی روی رفاه تاثیر مثبت دارد. پیرایش راد و همکاران (۱۴۰۲)، پژوهشی را با عنوان تاثیر سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی انجام دادند. نتایج نشان داد که مقدار عدد معناداری برای تاثیر سواد مالی بر رفاه مالی و نگرش به پول بر رفاه مالی است و همچنین می توان بیان نمود که سواد مالی بر رفاه مالی و همچنین نگرش به پول بر رفاه مالی تاثیر مثبت، مستقیم و معنی داری دارد. همچنین مقادیر معناداری سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی است، از این رو، سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی تاثیر دارد. از این رو نگاه مثبت به رفاه مالی ممکن است استرس را کاهش و این امر می تواند بر رشد تحصیلی، شخصی و اجتماعی افراد تاثیر بگذارد. علاوه بر این، ایجاد نگرش مثبت نسبت به پول که شامل ایجاد عادت پس انداز، پیگیری هزینه ها است، پیش بینی کننده قوی رفاه مالی می باشد.

علیرضایی و محمودزاده (۱۴۰۱)، پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر سواد مالی سرمایه گذاران بر رفاه مالی با توجه به نقش میانجی توانمندی مالی که در سطح ۳۸۴ نفر از کارگزاران بورس اوراق بهادار انجام شده است به بررسی رابطه بین این متغیرها پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان می دهد که سواد مالی سرمایه گذاران بر رفاه مالی آنها تاثیر دارد. سواد مالی سرمایه گذاران بر توانمندی مالی آنها تاثیر دارد. توانمندی مالی بر رفاه مالی سرمایه گذاران تاثیر دارد. توانمندی مالی بر ارتباط بین سواد مالی سرمایه گذاران و رفاه مالی آنها نقش میانجی دارد.

محمدی و همکاران (۱۴۰۱)، در مقاله ای تحت بررسی تاثیر سوگیری رفتاری خودکنترلی بر رفتار مالی و رفاه مالی از طریق نقش تعدیل گر سواد مالی در بورس اوراق بهادار تهران که در سطح فعالان در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است رابطه بین این متغیرها را مورد آزمون قرار داده اند. یافته های پژوهش نشان می دهد که خودکنترلی بر رفتار مالی و رفاه مالی تاثیر معنادار و مثبتی دارد. سواد مالی رابطه بین خود کنترلی با رفاه مالی و رفتار مالی را تعدیل می کند. شهرستانی و همکاران (۱۴۰۱)، مقاله ای باهدف بررسی تاثیر سواد مالی ذهنی و عینی بر رفتار مخاطره آمیز مالی با نقش تعدیلی استرس مالی پرداخته اند. نتایج حاکی از آن بود که و سواد مالی عینی و استرس مالی بر رفتار مخاطره آمیز مالی تاثیر مثبت و سواد مالی ذهنی بر رفتار مخاطره آمیز مالی تاثیر معکوس و معنی داری دارد. همچنین استرس مالی به عنوان متغیر تعدیلی بر رابطه بین سواد مالی ذهنی و رفتار مخاطره آمیز مالی تاثیر معکوس و بر رابطه سواد مالی عینی و رفتار مخاطره آمیز مالی تاثیر مثبت و معنی داری دارد.

پیشینه های خارجی

لون و بهات^۱ (۲۰۲۴)، در مقاله ای به بررسی تاثیر سواد مالی بر رفاه مالی: نقش واسطه ای خودکارآمدی مالی پرداختند. نتایج نشان از تاثیر مثبت معنادار سواد مالی و همچنین ابعاد آن را بر خودکارآمدی مالی و رفاه مالی دادند. همچنین مشخص شد که خودکارآمدی مالی تا حدی واسطه تاثیر سواد مالی بر رفاه مالی است.

زورایا و همکاران^۱ (۲۰۲۳)، در مقاله ای به بررسی تاثیر سواد مالی بر رفاه مالی خانوارهای شرکت های کوچک و متوسط Genpro در شهر بنگکولو، اندونزی پرداختند. نتایج نشان داد که رفتار مالی و دانش مالی تاثیر معنی داری بر رفاه مالی نداشتند، در حالی که نگرش های مالی بر رفاه مالی خانوارها تاثیر معنی داری داشتند.

¹ Lone and Bhatt

کالتیاینن و هاکانن^۲ (۲۰۲۲)، در مقاله‌ای به بررسی ارتباط بین افزایش رهبری، وظایف کارکنان و عملکرد در مقابل رفاه کارکنان (مشارکت کاری و فرسودگی شغلی) می‌پردازند. یافته‌ها نشان داد که افزایش ادراک از رهبری با افزایش مشارکت شغلی و کاهش فرسودگی شغلی مرتبط بوده و افزایش مشارکت شغلی با افزایش عملکرد (خلاقیت، سازگاری بین افراد، مدیریت استرس و واکنش‌پذیری) همراه است.

هریس و همکاران^۳ (۲۰۲۲)، در مقاله خود با عنوان «تأثیر باورهای مذهبی و معنوی شخصی پرستاران ایالات متحده بر رفاه ذهنی و فرسودگی شغلی آنها: تحلیل مسیر» به شکاف موجود در ادبیات مربوط به تأثیر باورهای مذهبی و معنوی شخصی پرستاران بر بهزیستی روانی و فرسودگی شغلی آنها پرداخته است. نتایج نشان از تأثیر مثبت باورهای مذهبی و معنوی بر بهزیستی ذهنی، و فرسودگی شغلی داشته است.

لون و بهات (۲۰۲۲)، در مقاله‌ای تحت عنوان تأثیر سواد مالی بر رفاه مالی، نقش واسطه‌ای خودکارآمدی مالی که در سطح ۲۰۳ نفر از اعضا دانشکده کسب‌وکار در منطقه کشمیر کشور هند انجام شده است رابطه بین سواد مالی (دانش، تجربه، مهارت) با خودکارآمدی مالی و تأثیر آن بر رفاه مالی را مورد آزمون قرار داده‌اند. یافته‌ها پژوهش نشان می‌دهد که دانش مالی، تجربه مالی، مهارت مالی بر خودکارآمدی مالی تأثیر معنادار و مثبتی دارند. خودکارآمدی مالی با رفاه مالی رابطه مثبت و معناداری دارد.

اهداف تحقیق

با توجه به مبانی نظری مطروحه و پیشینه تجربی تحقیق، این پژوهش دارای اهداف فرعی و اصلی به شرح ذیل می‌باشد:

هدف اصلی (۱) بررسی تاثیر سواد مالی کارکنان دادگستری بر ابعاد مختلف رفاه آنها
اهداف فرعی:

۱-۱: بررسی تاثیر سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه مالی آنها

۲-۱: بررسی تاثیر سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه ذهنی آنها

۳-۱: بررسی تاثیر سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه جسمی آنها

هدف اصلی (۲) بررسی تاثیر خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر ابعاد مختلف رفاه آنها
اهداف فرعی:

۱-۱: بررسی تاثیر خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه مالی آنها

۲-۱: بررسی تاثیر خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه ذهنی آنها

۳-۱: بررسی تاثیر خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه جسمی آنها

فرضیه های تحقیق

با توجه به مبانی نظری و اهداف تحقیق، فرضیه تحقیق به صورت ذیل تدوین می‌شود:
فرضیه اصلی (۱) سواد مالی کارکنان دادگستری بر ابعاد مختلف رفاه آنها تاثیر معنی داری دارد.
اهداف فرعی:

¹ Zoraya et al

² Kaltaiainen and Hakanen

³ Harris et al

- ۱-۱: سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه مالی آنها تاثیر معنی داری دارد.
۲-۱: سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه ذهنی آنها تاثیر معنی داری دارد.
۳-۱: سواد مالی کارکنان دادگستری بر رفاه جسمی آنها تاثیر معنی داری دارد.

فرضیه اصلی (۲) خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر ابعاد مختلف رفاه آنها تاثیر معنی داری دارد.
اهداف فرعی:

- ۱-۲: خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه مالی آنها تاثیر معنی داری دارد.
۲-۲: خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه ذهنی آنها تاثیر معنی داری دارد.
۳-۲: خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه جسمی آنها تاثیر معنی داری دارد.

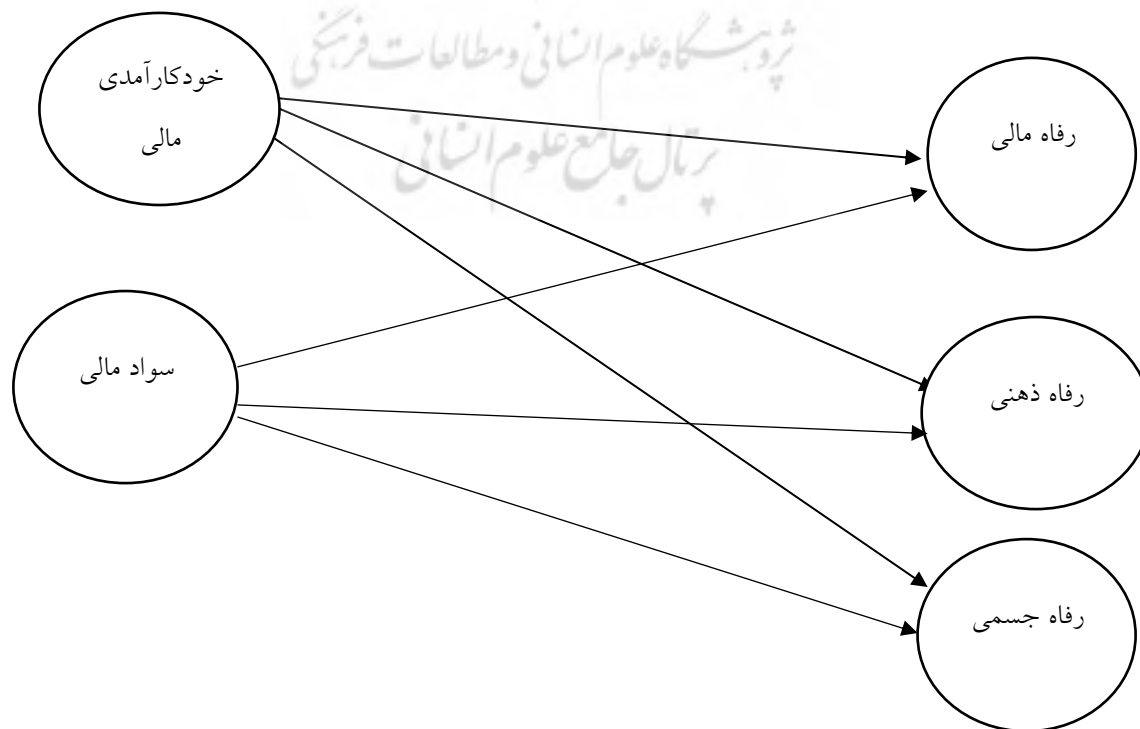
روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از جهت نوع مطالعه کیفی و باتوجه به فرایند از نوع کمی به شمار می رود. همچنین به لحاظ روش تحقیق از نوع تحقیقات پیمایشی و از نظر تحلیلی از نوع همبستگی می باشد و از دو روش کتابخانه ای و میدانی برای جمع آوری اطلاعات بهره گرفته است که از روش کتابخانه ای برای جمع آوری اطلاعات مربوط به ادبیات و پیشینه تحقیق و از روش میدانی برای توزیع پرسش نامه در بین نمونه آماری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر تمام کارکنان دادگستری استان یزد می باشد و نمونه آماری نیز با فرمول کوکران و به روش نمونه گیری در دسترس تعیین است.

مدل مفهومی

با توجه به مبانی نظری و فرضیات تحقیق، مدل مفهومی پیشنهادی تحقیق به شرح زیر ارائه می شود.

شکل (۱): مدل مفهومی پیشنهادی تحقیق

یافته های تحقیق

آمار توصیفی

در این قسمت هدف آن است که زمینه آشنایی با پاسخگویان در نمونه مورد مطالعه از نظر متغیرهایی همچون سن، جنسیت، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات و میزان سابقه کار فراهم شود؛ بنابراین قبل از بررسی ارتباط میان متغیرها و نتایج آزمون فرضیات، به بیان نتایج حاصل از بررسی خصوصیات نمونه و نتایج توصیفی سؤالات پرسش نامه که توسط نرم افزار Excel پرداخته شده است. نتایج تحلیل های انجام شده بر روی نمونه مورد بررسی در جدول های زیر ارائه گردیده است.

اهم موضوعاتی در این قسمت مورد تحلیل توصیفی قرار گرفته اند، عبارت اند از:

- ✓ بررسی از نظر سن پاسخ دهندگان
- ✓ بررسی از نظر جنسیت پاسخ دهندگان
- ✓ بررسی از نظر وضعیت تأهل پاسخ دهندگان
- ✓ بررسی از نظر میزان تحصیلات پاسخ دهندگان
- ✓ بررسی از نظر میزان سابقه کار پاسخ دهندگان

جدول (۱): خلاصه نتایج توصیفی

متغیر	دامنه	فراوانی	درصد فراوانی
سن	زیر ۲۵ سال	۲۱	۵,۱۸
	۲۶ - ۳۵	۱۰۳	۲۵,۴۳
	۳۶ - ۴۵	۱۶۵	۴۰,۷۴
	۴۶ - ۵۵	۸۶	۲۱,۲۳
	بالتر از ۵۶ سال	۳۰	۷,۴۰
	جمع		۴۰۵
جنسیت	مرد	۳۰۴	۷۵,۰۶
	زن	۱۰۱	۲۴,۹۳
وضعیت تأهل	جمع	۴۰۵	۱۰۰,۰
	مجرد	۹۳	۲۳,۴۵
	متاهل	۳۱۲	۷۶,۵۴
میزان تحصیلات	جمع	۴۰۵	۱۰۰,۰
	کاردانی	۷۷	۱۹,۰۱
	کارشناسی	۱۹۸	۴۸,۸۸
	کارشناسی ارشد	۱۲۶	۳۱,۱۱
	دکتری	۴	۰,۹۸
میزان سابقه کاری	جمع	۴۰۵	۱۰۰,۰
	کمتر از ۵ سال	۲۲	۵,۴۳
	بین ۶ تا ۱۰ سال	۱۳۵	۳۳,۳۳
	بین ۱۱ تا ۱۵ سال	۱۲۲	۳۰,۱۲
	بین ۱۶ تا ۲۰ سال	۷۴	۱۸,۲۷
	بیشتر از ۲۱ سال	۵۲	۱۲,۸۳
جمع		۴۰۵	۱۰۰,۰

مقایسه متغیرهای پژوهش با حد وسط مقیاس اندازه گیری

آزمون t تک نمونه برای مقایسه میانگین مشاهده شده متغیرهای پژوهش با میانگین نظری مقیاس اندازه گیری نشان داده است که باتوجه به سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵، میانگین تمام متغیرهای رفاه مالی، جسمی، ذهنی و خودکارآمدی مالی به صورت معنادار متفاوت از میانگین نظری است و باتوجه به میانگینهای برآورد شده متغیرها می توان نتیجه گرفت میانگین متغیرهای مذکور بزرگتر از ۳ بوده پس به صورت معنادار بیشتر از حد متوسط است همچنین میانگین متغیر سواد مالی به صورت معنادار متفاوت از میانگین نظری است و باتوجه به میانگینهای برآورد شده متغیرها می توان نتیجه گرفت میانگین متغیر مذکور بزرگتر از ۷ بوده پس به صورت معنادار بیشتر از حد متوسط می باشد.

جدول (۲): آزمون t تک نمونه برای متغیرهای پژوهش

مقایسه میانگین مشاهده شده با مقدار ثابت ۷					متغیر
تفاوت میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	میانگین	
۵,۲۹۲	۰,۰۰۰	۲۳۲	۲۸,۲۵۵	۱۲,۲۹	سواد مالی
مقایسه میانگین مشاهده شده با مقدار ثابت ۳					متغیر
تفاوت میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	میانگین	
۰,۸۰۷	۰,۰۰۰	۲۳۲	۱۳,۸۹۴	۳,۸۱	رفاه مالی
۰,۷۳۸	۰,۰۰۰	۲۳۲	۱۴,۶۰۹	۳,۷۳	خودکارآمدی مالی
۰,۶۹۷	۰,۰۰۰	۲۳۲	۱۳,۵۴۰	۳,۶۹	رفاه جسمی
۰,۵۴۰	۰,۰۰۰	۲۳۲	۹,۳۷۵	۳,۵۴	رفاه ذهنی

آمار استنباطی

تحلیل‌های استنباطی در این پژوهش در قالب شش بخش: آزمون مدل بیرونی (مدل اندازه گیری)، آزمون‌های سنجش پایایی، آزمون‌های سنجش روایی، آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)، ارزیابی برازش و کیفیت مدل و آزمون فرضیه‌های پژوهش به ترتیب به صورت زیر آمده است:

آزمون مدل بیرونی (مدل اندازه گیری)

در روش شناسی مدل معادلات ساختاری، ابتدا به ساکن لازم است تا روایی سازه مورد مطالعه قرار گرفته تا مشخص شود گویه‌های انتخاب شده برای اندازه گیری متغیرهای موردنظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. برای این منظور از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، استفاده می شود. به این شکل که بار عاملی هر گویه با متغیر خود دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ و مقادیر P کوچکتر از ۰/۰۵ باشد. در این صورت این گویه از دقت لازم برای اندازه گیری آن سازه یا متغیر مکنون برخوردار است در جدول ۳ مقادیر بار عاملی برای گویه‌های هر متغیر آورده شده است.

جدول (۳): نتایج بررسی مقادیر بار عاملی سؤالات برای متغیرهای پژوهش

مقادیر P	آماره t	بار عاملی	گویه	متغیر
		۱,۰۰۰	FL	سواد مالی
		۱,۰۰۰	WF1	رفاه مالی
۰,۰۰۰	۴۱,۶۰۵	۰,۸۱۳	SF1	خودکارآمدی مالی
۰,۰۰۰	۶۶,۲۵۴	۰,۸۸۹	SF2	
۰,۰۰۰	۵۶,۵۸۶	۰,۸۸۱	SF3	
۰,۰۰۰	۳۲,۵۵۲	۰,۸۱۴	SF4	

۰,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۹۰۴	SF5	رفاه ذهنی
۰,۰۰۰	۵۵,۸۹۰	۰,۸۹۷	WM1	
۰,۰۰۰	۵۶,۹۱۰	۰,۸۶۱	WM2	
۰,۰۰۰	۳۲,۲۳۰	۰,۸۳۶	WM3	
۰,۰۰۰	۳۹,۱۹۰	۰,۸۱۰	WM4	
۰,۰۰۰	۵۰,۶۵۴	۰,۸۷۴	WM5	رفاه جسمی
۰,۰۰۰	۳۱,۶۶۰	۰,۸۲۶	WP1	
۰,۰۰۰	۴۴,۲۴۸	۰,۸۴۶	WP2	
۰,۰۰۰	۴۰,۲۹۰	۰,۸۱۹	WP3	
۰,۰۰۰	۸۸,۰۹۵	۰,۹۰۵	WP4	
۰,۰۰۰	۴۷,۵۷۹	۰,۸۱۶	WP5	
۰,۰۰۰	۷۲,۲۶۷	۰,۸۹۱	WP6	
۰,۰۰۰	۳۲,۳۷۰	۰,۸۴۱	WP7	
۰,۰۰۰	۵۴,۶۱۵	۰,۸۷۴	WP8	

همگی گویه ها دارای آماره t بزرگتر از مقدار ۱/۹۶ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بودند؛ بنابراین بدون حذف هیچ گویه ای تحلیل داده‌ها آغاز و به بررسی مدل پرداخته می‌شود. از طرفی بر اساس بارهای عاملی، شاخصی که بیشترین بار عاملی را داشته باشد، در اندازه‌گیری متغیر مربوطه سهم بیشتری دارد و شاخصی که ضرایب کوچک‌تری داشته باشد سهم کمتری رو در اندازه‌گیری سازه مربوطه ایفا می‌کند.

آزمون سنجش پایایی

نتایج آزمون پایایی به سه روش: ضرایب آلفای کرونباخ، rho_A و پایایی مرکب در جدول زیر نشان داده شده است. در مدل اندازه‌گیری، هماهنگی درونی مدل یا میزان پایایی، با محاسبه پایایی مرکب^۱ سنجیده می‌شود که این شاخص برای همه متغیرها از شاخص معیار ۰/۷ بزرگتر شده است. همچنین مقداری آلفای کرونباخ و rho_A بالاتر از ۰/۷ نشانگر پایایی قابل قبول می‌باشد. بنابراین پایایی مدل اندازه‌گیری مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول (۴): مقادیر شاخص‌های سنجش پایایی

متغیر	آلفای کرونباخ (>۰,۷)	ضریب Rho (>۰,۷)	پایایی ترکیبی (>۰,۷)
خودکارآمدی مالی	۰,۹۱۲	۰,۹۱۲	۰,۹۳۵
رفاه جسمی	۰,۹۴۶	۰,۹۴۷	۰,۹۵۵
رفاه ذهنی	۰,۹۰۸	۰,۹۰۹	۰,۹۳۲
رفاه مالی	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰
سواد مالی	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰

آزمون سنجش روایی

به منظور بررسی مدل‌های اندازه‌گیری از دو جنبه روایی همگرا و روایی واگرا در ادامه پرداخته می‌شود. در ادامه نتایج آزمون‌های AVE، بار عاملی، بارهای عاملی متقاطع، روش فورنل و لارکر تحلیل شده است.

¹ Composite reliability

روایی همگرا

میانگین واریانس استخراج شده (AVE)

روایی همگرا که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سؤالات (شاخص‌ها) خود می‌پردازد که هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. فورنل و لارکر (۱۹۸۱) معیار میانگین واریانس استخراج شده (AVE) را برای سنجش روایی همگرا معرفی کرده و اظهار داشتند که مقدار عدد بحرانی ۰٫۵ می‌باشد. در جدول زیر مقدار این ضریب برای هر یک از سازه‌ها ارائه شده است. از آنجاکه مقدار AVE برای همه متغیرها بالاتر از ۰٫۵ می‌باشد؛ بنابراین روایی همگرا مدل اندازه‌گیری در این آزمون مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول (۵): مقادیر میانگین استخراج شده (AVE)

متغیر	میانگین واریانس استخراج شده (AVE) (>۰٫۵)
خودکارآمدی مالی	۰٫۷۴۲
رفاه جسمی	۰٫۷۲۷
رفاه ذهنی	۰٫۷۳۳
رفاه مالی	۱٫۰۰۰
سواد مالی	۱٫۰۰۰

بارهای عاملی

نتایج بررسی بار عاملی سؤالات در متغیر مربوط به آن، به صورت جدول ۶ به دست آمده است. با وجود اینکه مقدار قابل قبول بارهای عاملی حداقل ۰٫۷ می‌باشد؛ لذا با توجه به جدول ۳ مقدار آماره t برای همه سؤالات بالاتر از ۱/۹۶ و شاخص p کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ بنابراین تمامی مقادیر بارهای عاملی در حوزه معنادار قرار دارد.

جدول (۶): آزمون بارهای عاملی

سواد مالی	رفاه مالی	خودکارآمدی مالی	رفاه ذهنی	رفاه جسمی	
۱٫۰۰۰					FL
	۱٫۰۰۰				WF1
		۰٫۸۱۳			SF1
		۰٫۸۸۹			SF2
		۰٫۸۸۱			SF3
		۰٫۸۱۴			SF4
		۰٫۹۰۴			SF5
			۰٫۸۹۷		WM1
			۰٫۸۶۱		WM2
			۰٫۸۳۶		WM3
			۰٫۸۱۰		WM4
			۰٫۸۷۴		WM5
				۰٫۸۲۶	WP1
				۰٫۸۴۶	WP2
				۰٫۸۱۹	WP3
				۰٫۹۰۵	WP4
				۰٫۸۱۶	WP5

۰,۸۹۱					WP6
۰,۸۴۱					WP7
۰,۸۷۴					WP8

روایی واگرا

روایی واگرا از سه طریق بارهای عاملی متقاطع و فورنل و لارکر سنجیده می‌شود. در ادامه به بررسی هر یک از این شاخص‌ها پرداخته شده است.

بار عاملی متقاطع

چنانچه در جدول زیر مشاهده می‌شود، مقدار بارعاملی هر سوال در متغیر خودش بیشتر از سایر متغیرها می‌باشد، بنابراین آزمون بارتقاعی مورد تأیید است.

جدول (۷): روش بارهای عاملی متقاطع

رفاه جسمی	رفاه ذهنی	خودکارآمدی مالی	رفاه مالی	سواد مالی	
۰,۸۵۰	۰,۸۲۳	۰,۸۴۸	۰,۷۶۲	۱,۰۰۰	FL
۰,۷۶۴	۰,۷۹۹	۰,۷۵۲	۱,۰۰۰	۰,۷۶۲	WF1
۰,۷۹۵	۰,۷۲۴	۰,۸۱۳	۰,۷۰۷	۰,۶۵۲	SF1
۰,۸۲۰	۰,۷۴۱	۰,۸۸۹	۰,۶۰۷	۰,۷۵۸	SF2
۰,۸۲۱	۰,۷۰۲	۰,۸۸۱	۰,۶۲۱	۰,۷۳۲	SF3
۰,۷۶۲	۰,۸۱۴	۰,۸۴۶	۰,۷۰۵	۰,۷۷۲	SF4
۰,۸۴۹	۰,۶۹۸	۰,۹۰۴	۰,۵۸۴	۰,۷۳۱	SF5
۰,۷۱۳	۰,۸۹۷	۰,۷۱۷	۰,۶۹۸	۰,۶۹۹	WM1
۰,۶۷۶	۰,۸۶۱	۰,۷۲۶	۰,۶۱۲	۰,۷۱۴	WM2
۰,۷۰۴	۰,۸۳۶	۰,۷۲۳	۰,۶۰۸	۰,۶۶۴	WM3
۰,۷۸۹	۰,۸۱۰	۰,۷۴۷	۰,۷۴۴	۰,۷۳۵	WM4
۰,۷۷۷	۰,۸۷۴	۰,۷۸۵	۰,۷۵۰	۰,۷۰۶	WM5
۰,۸۲۶	۰,۷۶۲	۰,۷۹۶	۰,۶۹۱	۰,۶۷۵	WP1
۰,۸۴۶	۰,۷۰۸	۰,۷۸۹	۰,۶۳۰	۰,۷۲۹	WP2
۰,۸۱۹	۰,۷۹۲	۰,۷۹۹	۰,۷۰۵	۰,۶۸۹	WP3
۰,۹۰۵	۰,۷۹۲	۰,۸۴۲	۰,۶۸۸	۰,۷۶۱	WP4
۰,۸۱۶	۰,۶۷۸	۰,۷۸۴	۰,۶۴۹	۰,۷۷۷	WP5
۰,۸۹۱	۰,۷۴۷	۰,۸۳۹	۰,۶۵۶	۰,۷۸۶	WP6
۰,۸۴۱	۰,۶۸۳	۰,۷۶۷	۰,۶۴۷	۰,۷۱۵	WP7
۰,۸۷۴	۰,۶۸۰	۰,۸۰۲	۰,۵۴۳	۰,۶۶۳	WP8

روش فورنل و لارکر

در جدول ۸ مقادیر ماتریس فورنل و لارکر مشخص شده است و چون در همه موارد مجذور واریانس استخراجی داده‌ها (قدر اصلی ماتریس) از اعداد پایین خود بیشتر است؛ روایی واگرای مدل تأیید می‌شود.

جدول (۸): روایی واگرا بر اساس معیار فورنل و لارگر

	خودکارآمدی مالی	رفاه جسمی	رفاه ذهنی	رفاه مالی	سواد مالی
خودکارآمدی مالی	۰,۸۶۵				
رفاه جسمی	۰,۸۵۳	۰,۹۴۱			
رفاه ذهنی	۰,۸۵۶	۰,۸۵۷	۰,۸۶۱		
رفاه مالی	۰,۷۵۲	۰,۷۶۴	۰,۷۹۹	۱,۰۰۰	
سواد مالی	۰,۸۴۸	۰,۸۵۰	۰,۸۲۳	۰,۷۶۲	۱,۰۰۰

مقدار جذر واریانس استخراجی داده‌ها (AVE) متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میان آن‌ها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند، بیشتر است. از این رو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر و این به آن معنی است که روایی واگرایی مدل در حد مناسبی است.

آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)

آزمون اثرات مستقیم

در قالب مدل درونی فرضیات مورد بررسی قرار گرفتند و مسیر مدل ساختاری ارزیابی شد. هر مسیر متناظر با یکی از فرضیات مدل است. آزمون هر فرضیه از طریق بررسی علامت، اندازه و معناداری آماری ضریب مسیر (بتا) بین هر متغیر مکنون با متغیر وابسته است. هر اندازه این ضریب مسیر بالاتر باشد تأثیر پیش‌بینی‌کننده متغیر مکنون نسبت به متغیر وابسته بیشتر خواهد بود. با در نظر گرفتن نتایج بررسی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته با استفاده از ضریب مربوط می‌توان به بررسی معنی‌داری اثرات بین متغیرهای پژوهش پرداخت. به منظور بررسی معنی‌داری ضریب مسیر یا همان بتا باید معناداری مقدار t-value برای هر ضریب مسیر مورد توجه قرار گیرد، از همین رو از روش بوت استرپینگ استفاده شد.

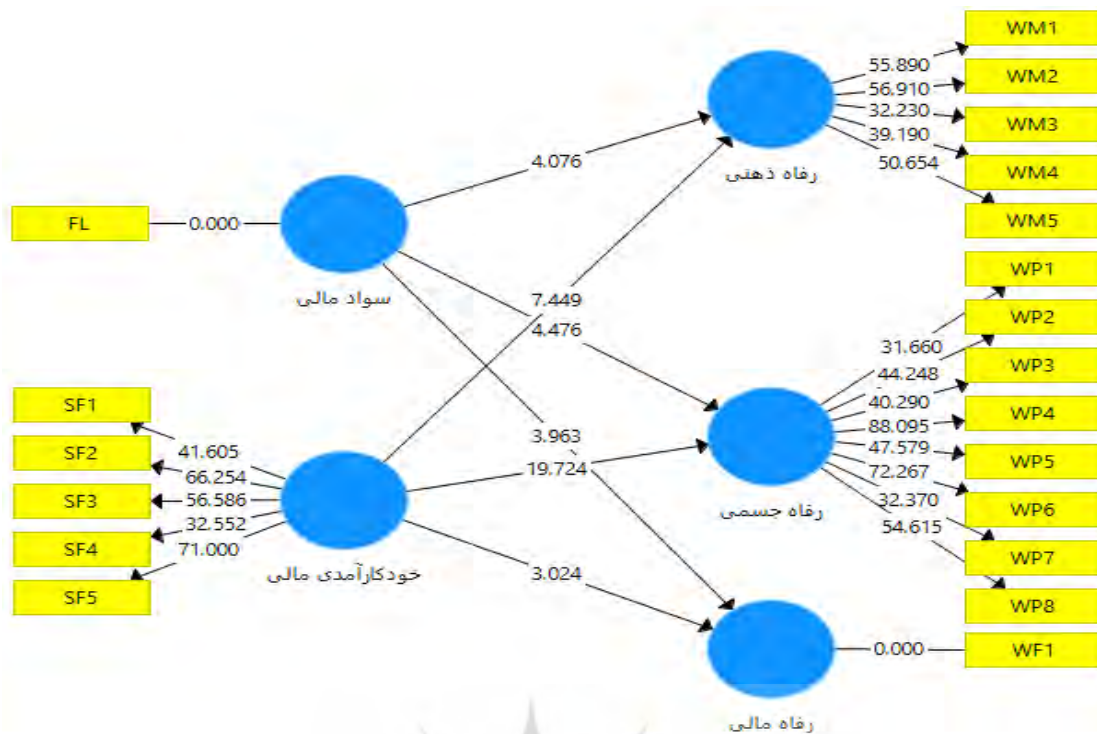
جدول (۹): اثرات مستقیم نقش متغیرهای پژوهش در مدل اصلی

مسیر	ضریب مسیر	خطای استاندارد	آماره t	مقادیر P
خودکارآمدی مالی ← رفاه جسمی	۰,۷۸۴	۰,۰۴۰	۱۹,۷۲۴	۰,۰۰۰
خودکارآمدی مالی ← رفاه ذهنی	۰,۵۹۵	۰,۰۸۰	۷,۴۴۹	۰,۰۰۰
خودکارآمدی مالی ← رفاه مالی	۰,۳۷۵	۰,۱۲۴	۳,۰۲۴	۰,۰۰۳
سواد مالی ← رفاه جسمی	۰,۱۸۵	۰,۰۴۱	۴,۴۷۶	۰,۰۰۰
سواد مالی ← رفاه ذهنی	۰,۳۱۹	۰,۰۷۸	۴,۰۷۶	۰,۰۰۰
سواد مالی ← رفاه مالی	۰,۴۴۴	۰,۱۱۲	۳,۹۶۳	۰,۰۰۰

باتوجه به مقدار آماره t و مقادیر P برای کلیه مسیرها، آماره t بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و مقادیر P کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد که نشان می‌دهد در سطح اطمینان ۹۵٪ همه مسیرها، تأثیر معنادار داشته است.

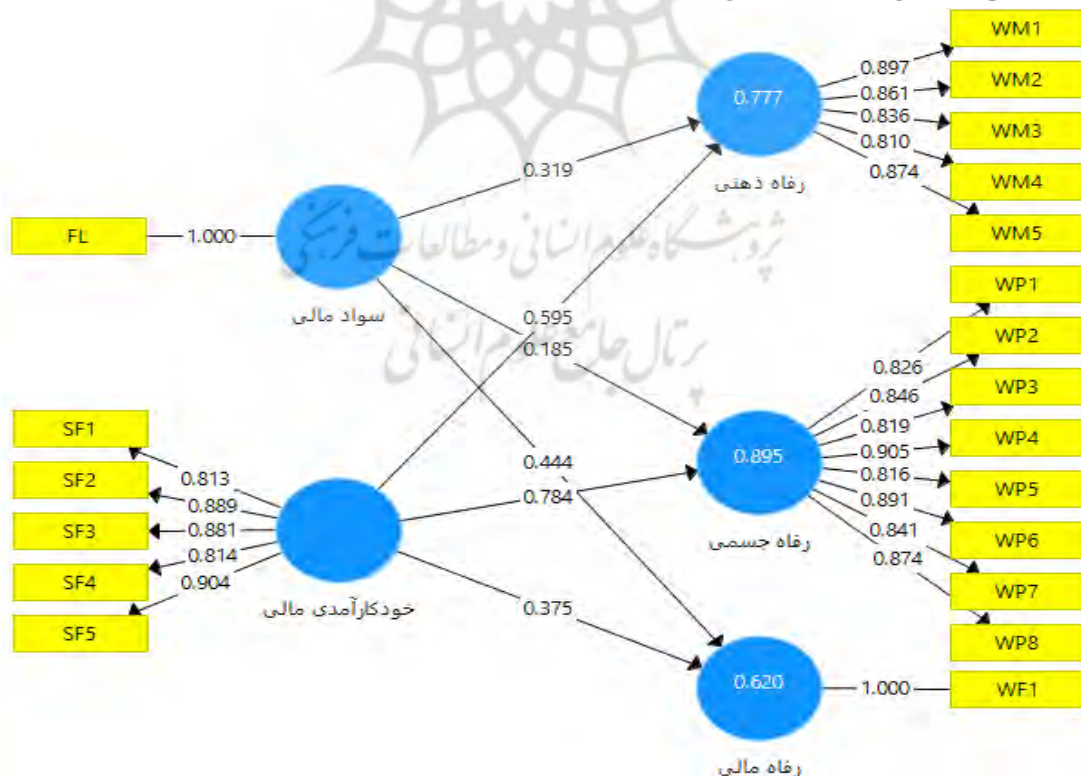
خروجی‌های مدل اصلی (ضرایب مسیر و آماره t)

با استفاده از مدل درونی می‌توان به بررسی فرضیه‌ها پرداخت. با مقایسه مقدار t محاسبه شده برای ضریب هر مسیر می‌توان به تأیید یا رد فرضیه پژوهش پرداخت. بدین‌سان اگر مقدار قدرمطلق آماره t بزرگ‌تر از ۱/۹۶ گردد، در سطح اطمینان ۹۵٪ و در صورتی که مقدار آماره t بیشتر از ۲/۵۸ گردد، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار است. نتایج آزمون مدل مفهومی تحقیق در حالت معناداری ضرایب در شکل زیر نشان داده شده است.

شکل (۲): مدل اصلی در حالت اعداد معناداری (t_value)

اعداد موجود بر روی مسیرها نشانگر مقدار t -value برای هر مسیر می باشد. برای بررسی معنادار بودن ضرایب مسیر لازم است تا مقدار t هر مسیر بالاتر از $1/96$ شود. در این تحلیل مقدار آماره t برای کلیه مسیرها، بالاتر از $1/96$ بوده و در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می باشند.

شکل (۳): مدل اصلی در حالت ضرایب مسیر

اعداد نوشته شده بر روی خطوط در واقع ضرایب بتا حاصل از معادله رگرسیون میان متغیرها است که همان ضریب مسیر است. اعداد داخل هر دایره نشان‌دهنده مقدار ضریب تعیین R^2 مدل است که متغیرهای پیش‌بین آن از طریق فلش به آن دایره وارد شده‌اند. ضریب تعیین برای متغیر رفاه ذهنی مقدار $0/777$ برآورد شده و نشان می‌دهد که متغیرهای خودکارآمدی مالی و سواد مالی، روی هم رفته توانسته‌اند 77% از تغییرات رفاه ذهنی را توضیح دهند. باتوجه به مقدار ضریب استاندارد و آماره t می‌توان گفت متغیر خودکارآمدی مالی و سواد مالی تأثیر معناداری داشته‌اند. همچنین، متغیرهای خودکارآمدی مالی و سواد مالی نیز به ترتیب 89% و 62% از تغییرات متغیرهای رفاه جسمی و رفاه مالی را تبیین می‌کنند.

ارزیابی برازش و کیفیت مدل

به‌منظور بررسی قدرت پیش‌بینی متغیرهای وابسته در مدل از آزمون‌های R^2 ، F^2 و Q^2 استفاده شده است. برای سنجش برازش کلی مدل از بین شاخص‌ها، شاخص‌های نیکویی برازش (GOF) بررسی شده است.

ضریب تعیین R^2

ضریب تعیین R^2 معیاری است که بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به‌وسیله متغیرهای مستقل تبیین می‌شود. مقدار R^2 تنها برای متغیرهای درون‌زای مدل ارائه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. سه مقدار $0/19$ ، $0/33$ و $0/67$ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای ضریب تعیین معرفی شده است.

جدول (۱۰): ضریب تعیین R^2

سازه	R2
رفاه جسمی	0/895
رفاه ذهنی	0/777
رفاه مالی	0/620

همان‌طور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود تمام متغیرها با داشتن ضریب تعیین بزرگ‌تر از $0/6$ دارای قدرت تبیین پذیری قوی هستند.

شاخص اندازه تأثیر (F^2)

شاخص اندازه اثر دیگر شاخص برازش مدل است و برای متغیرهای مستقل برون‌زا مصداق دارد. شاخص F^2 برای یک متغیر مستقل، میزان تغییرات در برآورد متغیر وابسته را زمانی که اثر آن متغیر حذف شود را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر مقدار F^2 سهم متغیر مستقل در ضریب تعیین یک سازه درون‌زا را نشان می‌دهد.

در مقادیر کمتر $0/02$ سهم مستقل در وابسته کم، مقادیر بین $0/02$ تا $0/15$ ضعیف، مقادیر بین $0/15$ تا $0/25$ قابل قبول و مقادیر بالاتر از $0/25$ سهم مستقل در وابسته قوی ارزیابی می‌شود. چنانچه در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود. اندازه تأثیر مسیرهای خودکارآمدی مالی بر رفاه جسمی و رفاه ذهنی قوی می‌باشد. همچنین اندازه تأثیر مسیرهای سواد مالی بر رفاه جسمی و رفاه مالی و رفاه ذهنی جز مسیرهای ضعیف محسوب می‌شوند. همچنین اندازه تأثیر مسیر سواد مالی بر رفاه مالی قابل قبول است.

جدول (۱۱): اندازه اثر f^2

سواد مالی	خودکارآمدی مالی

رفاه جسمی	۱,۶۴۶	۰,۰۹۲
رفاه ذهنی	۰,۴۴۵	۰,۱۲۸
رفاه مالی	۰,۱۰۴	۰,۱۴۶

معیار Q^2

جدول (۱۲): کیفیت پیش بینی کنندگی (Q^2)

سازه	Q2
رفاه جسمی	۰,۶۰۲
رفاه ذهنی	۰,۵۲۵
رفاه مالی	۰,۵۸۷

همان گونه که از جدول ۱۲ مشخص است قدرت پیش بینی متغیرهای مکنون درون‌زا در سطح قوی می‌باشد که بیانگر برازش مناسب برای مدل ساختاری می‌باشند.

شاخص‌های برازش کلی مدل

مدل کلی شامل هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری می‌شود و با تأیید برازش آن، بررسی برازش در یک مدل کامل می‌شود. برای بررسی برازش مدل کلی از معیار نیکوئی برازش^۱ (GOF) که طبق فرمول زیر محاسبه می‌شود استفاده شد.

$$GOF = \sqrt{Communalities.R^2}$$

سازه‌های درون - R^2 نیز مقدار میانگین مقادیر R^2 نشانه میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه می‌باشد و Communalities زای مدل است.

جدول (۱۳): مقادیر لازم برای ارزیابی معیار GOF

متغیرهای درون‌زا	معیار R^2	مقادیر اشتراکی
خودکارآمدی مالی	-	۰,۷۴۲
رفاه جسمی	۰,۸۹۵	۰,۷۲۷
رفاه ذهنی	۰,۷۷۷	۰,۷۳۳
رفاه مالی	۰,۶۲۰	۱,۰۰۰
سواد مالی	-	۱,۰۰۰
میانگین	۰,۷۶۴	۰,۸۴۰
$GOF = \sqrt{Communalities.R^2} = ۰,۸۰۱$		

وتلس و همکاران^۲ (۲۰۰۹)، سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی کرده‌اند و اطلاعات جدول ۱۳ نشان می‌دهد که GOF محاسبه شده برای پژوهش ۰,۸۰۱ است که برازش قوی مدل پژوهش را مشخص می‌کند.

با توجه به آزمون‌های انجام شده و نتایج ارائه شده، خلاصه بررسی فرضیات تحقیق به صورت جدول زیر به دست آمده است:

^۱ Goodness of Fit

^۲ Wetzels et al

جدول (۱۴): خلاصه بررسی فرضیات تحقیق

فرضیات	ضریب مسیر	خطای استاندارد	آماره t	مقادیر P	نتیجه
خودکارآمدی مالی ← رفاه جسمی	۰,۷۸۴	۰,۰۴۰	۱۹,۷۲۴	۰,۰۰۰	تأیید
خودکارآمدی مالی ← رفاه ذهنی	۰,۵۹۵	۰,۰۸۰	۷,۴۴۹	۰,۰۰۰	تأیید
خودکارآمدی مالی ← رفاه مالی	۰,۳۷۵	۰,۱۲۴	۳,۰۲۴	۰,۰۰۳	تأیید
سواد مالی ← رفاه جسمی	۰,۱۸۵	۰,۰۴۱	۴,۴۷۶	۰,۰۰۰	تأیید
سواد مالی ← رفاه ذهنی	۰,۳۱۹	۰,۰۷۸	۴,۰۷۶	۰,۰۰۰	تأیید
سواد مالی ← رفاه مالی	۰,۴۴۴	۰,۱۱۲	۳,۹۶۳	۰,۰۰۰	تأیید

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج، کسب شده سواد مالی بر رفاه مالی، رفاه ذهنی و رفاه جسمی کارکنان تأثیر مثبت و معناداری داشته است. یا به عبارتی دیگر، هرچه سواد مالی کارکنان افزایش یابد رفاه مالی، رفاه ذهنی و جسمی آن‌ها نیز افزایش خواهد یافت. سواد مالی به مجموعه‌ای از دانش و مهارت‌ها اشاره دارد که به افراد کمک می‌کند تا منابع مالی خود را به طور مؤثر مدیریت کنند. این مفهوم شامل درک و توانایی انجام فعالیت‌هایی مانند مدیریت بودجه، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و اتخاذ تصمیمات مالی آگاهانه است. هدف اصلی سواد مالی، رسیدن به امنیت مالی و بهبود کیفیت زندگی افراد است، در واقع سواد مالی به معنای توانایی در درک و مدیریت امور مالی است و می‌تواند تأثیرات قابل توجهی بر رفاه مالی افراد داشته باشد. رفاه مالی به توانایی یک فرد در مدیریت منابع تحت اختیارش به صورت روزمره اشاره دارد و رفاه ذهنی یعنی رضایت از زندگی همچنین رفاه جسمی شامل عملکرد کامل بدن و اینکه تمام اعضای بدن به اندازه عادی یا عملکرد معمولی باشند. در نتیجه می‌توان اینطور بیان نمود که کارکنان با سواد مالی بالا قادر به تدوین استراتژی‌های مالی مؤثر هستند، که این می‌تواند به بهبود رفاه مالی، ذهنی و جسمی آن‌ها و همچنین بهبود عملکرد کلی سازمان کمک کند. نتایج این آزمون با نتایج مطالعات معین‌الدین و همکاران (۱۳۹۲)، مهدی دقت (۱۴۰۰)، سلاجقه و قاسم‌زاده عقیانی (۱۴۰۱)، لون و بهات (۲۰۲۴)، زورایا و همکاران، (۲۰۲۳)، و گاتوری کاماکیا و همکاران (۲۰۱۷)، هم جهت می‌باشد. همچنین نتایج کسب شده نشان داد خودکارآمدی مالی کارکنان دادگستری بر رفاه مالی، ذهنی و جسمی آنها تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته است. خودکارآمدی مالی از طریق افزایش مهارت‌ها و دانش مالی کارکنان، موجب بهبود مدیریت امور مالی شخصی و اطمینان در برنامه ریزی مؤثر برای نیازهای مالی آینده می‌شود. در نتیجه زمانی که یک کارمند دارای خودکارآمدی مالی باشد نموده‌های رفاه مالی، ذهنی و جسمی آن نیز بهبود خواهد یافت و حتی عملکرد شغلی بهتری را از خود نشان خواهد داد. نتایج این آزمون با نتایج مطالعات فارل و همکاران (۲۰۱۵)، و آماتوچی و کوالی (۲۰۱۱)، هم جهت می‌باشد.

پیشنهادات کاربردی

در راستای تایید فرضیه‌های تحقیق پیشنهادات می‌شود، سواد مالی نه تنها برای حسابداران و مدیران مالی؛ بلکه برای همه کارکنان در هر سن و شرایط اجتماعی ضروری است تا بتوانند زندگی مالی بهتری داشته باشند و به آینده‌ای مطمئن‌تر دست یابند.

به‌طور کلی، سواد مالی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار مؤثر در ارتقا رفاه مالی کارکنان دادگستری عمل کند؛ بنابراین کارکنان سواد مالی خود را افزایش دهند، زیرا با این کار کارکنان قادر خواهند بود تا تصمیمات مالی بهتری اتخاذ کنند و در نتیجه کیفیت زندگی خود را بهبود بخشند.

پیشنهادات آتی

به محققان دیگر پیشنهاد می‌شود داده‌های این تحقیق به‌وسیله پرسش‌نامه گردآوری شده، پیشنهاد می‌شود محققان آتی از ابزارهای دیگری مانند مصاحبه استفاده نمایند؛ زیرا به‌غناهی اطلاعات کمک شایانی خواهد نمود و همچنین محققان آتی به بررسی برنامه‌های آموزشی مختلف و تأثیر آن‌ها بر رفتار مالی افراد بپردازند.

منابع

- ✓ برادران، مراد، حسین‌پور، نسرین، (۱۳۹۱)، رابطه سرمایه اجتماعی با رفاه ذهنی کارکنان وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، فصلنامه پژوهش رفاه اجتماعی، شماره ۴۹، صص ۴۱-۶۶
- ✓ پیرایش راد، متین، حاجیه‌ها، زهره، صفا، مژگان، غلامی، جمکرانی، رضا، (۱۴۰۲)، تأثیر سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی، ششمین کنفرانس بین‌المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، تهران.
- ✓ دیباجی، منالسادات، (۱۴۰۳)، تأثیر آموزش برنامه ریزی و سواد مالی روی درآمد و رفاه شهروندان منطقه ۱۰ تهران، دهمین کنفرانس بین‌المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران.
- ✓ شهرستانی، سهیلا، عضدی، زهرا، هاشمی، زهرا، (۱۴۰۱)، تأثیر سواد مالی ذهنی و عینی بر رفتار مخاطره‌آمیز مالی با نقش تعدیلی استرس مالی. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، دوره ۶، شماره ۲۳، صص ۱۰۳۴-۱۰۵۰.
- ✓ علیرضا، شیدا، محمودزاده، احد، (۱۴۰۱)، بررسی تأثیر سواد مالی سرمایه‌گذاران بر رفاه مالی با توجه به نقش میانجی توانمندی مالی، سومین کنفرانس ملی مدیریت بازرگانی، کارآفرینی و حسابداری ایران، تهران، صص ۱-۱۵.
- ✓ گنجویی، اسما، نایب زاده، شهناز، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه اعتقادات مذهبی و سواد مالی اسلامی در دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، دوره ۷، شماره ۳، صص ۴۵-۵۵.
- ✓ محسنی، منوچهر، (۱۳۷۵)، مبانی آموزش بهداشت، تهران، نشر طهوری.
- ✓ محمدی‌پور، فاطمه، صحرائی بیرانوند، مهدی، بیرانوند، شبنم، بیرانوند، شکوفه، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه رفاه ذهنی پرستاران و رضایت بیماران با نقش میانجی فرسودگی شغلی، فصلنامه پرستاری، مامایی و پیراپزشکی، دوره ۳، شماره ۴، صص ۴۶-۵۷.
- ✓ Amatucci, F. M., & Crawley, D. C. (2011). Financial self- efficacy among women entrepreneurs. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*.
- ✓ Argyle, M. (2001). Causes and correlates of happiness. *Journal of counseling psychology*, vol.43, pp 8-16
- ✓ Abreu, M., & Mendes, V. (2010). Financial literacy and portfolio diversification. *Quant Finance*, 10 (1), pp 515,528.
- ✓ Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191.
- ✓ Cherian, J., & Jacob, J. (2013). Impact of self efficacy on motivation and performance of employee.
- ✓ Diener, Ed, (2005). Guidelines for national indicator of subjective well-being and ill-being university of linois, pp.2.

- ✓ Heady. Bruce and others. (2007). Money doesn't buy happiness Routledge, second edition.
- ✓ Harris, S., & Tao, H. (2022). The impact of US nurses' personal religious and spiritual beliefs on their mental well-being and burnout: A path analysis. *Journal of religion and health*, 61(3), 1772-1791.
- ✓ Kaltainen, J., & Hakanen, J. (2022). Fostering task and adaptive performance through employee well-being: The role of servant leadership. *BRQ Business Research Quarterly*, 25(1), 28-43.
- ✓ Lone, U. M., & Bhat, S. A. (2024). Impact of financial literacy on financial well-being: a mediational role of financial self-efficacy. *Journal of Financial Services Marketing*, 29(1), 122-137.
- ✓ Lone, U. M., & Bhat, S. A. (2022). Impact of financial literacy on financial well-being: mediational role of financial self-efficacy. *Journal of Financial Services Marketing*, 1, 1, 1-16.
- ✓ Remund, David, L. (2010). Financial literacy Explanation: the case for a clearer definition in an increasingly complex economy *the journal of Consumer affairs* 44, 95-276.
- ✓ Pradhan, R. K., & Hati, L. (2022). The measurement of employee well-being: development and validation of a scale. *Global Business Review*, 23(2), 385-407.
- ✓ Sandler, M.E. (2000). Career decision-making self-efficacy, perceived stress, and integrated model of student persistence: A structural model of finances, attitudes behavior, and career development, *research in higher education*, 41, 537-580.
- ✓ Sherrard, M., Johnson, L., Guo, B., Elliot, W., 2010. "Financial Capability in Children: Effects of Participation in a School-Based Financial Education and Saving Program", *J Fam Econ Iss*.
- ✓ Veenhoven, R. (2007). Subjective Measures of well-being. In A. McGillivray (Ed), *human well-being. Concept and measurement* (pp. 214-239). New Hampshire, USA: palgrave/mcmillan, houndmills.
- ✓ Zeng, X., Zhu, W., Zhao, H., Zhang, G. (2015). Employee well-being in organizations: Theoretical model, scale development, and cross-cultural validation. *Journal of organization and behavior*, 36, 621-644.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی